

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหาร
งานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา
The Relationship Between Participative Leadership of School Administrators
and Academic Administration in Public Vocational Education Institutions
in Phayao Province

ภาณุพงศ์ วงศ์แก้ว¹ อินทร์ จันทร์เจริญ² กิตติ ศศิวิมลลักษณ์³
Panupong Wongkaew¹ In Chanjaroen² Kittti Sasiwimonlak³
Corresponding Author E-mail: gunandpuriku@gmail.com

Received: 2026-05-05; Revised: 2026-05-25; Accepted: 2026-06-10

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา ประชากรของการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาของรัฐจังหวัด ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) จากจำนวนประชากร 204 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 136 คน โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่า ค่าดัชนี IOC ของข้อคำถามอยู่ในช่วง 0.60–1.00 ซึ่งได้รับการประเมินค่าความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.994 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันผลการวิจัยพบว่า

¹ นักศึกษาหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงราย

¹ Student in Master of Education, Educational Administration Program, Graduate School, Chiang Rai College.

² อาจารย์ที่ปรึกษา, การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงราย

² Advisor, Master of Education, Educational Administration Program, Graduate School, Chiang Rai College.

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงราย

³ Advisor, Master of Education, Educational Administration Program, Graduate School, Chiang Rai College.

1) ลักษณะภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ลักษณะการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา พบว่า ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม, การบริหารงานวิชาการ

Abstract

This research aimed to: 1) examine the level of participative leadership among school administrators; 2) examine the level of academic administration in educational institutions; and 3) investigate the relationship between participative leadership of school administrators and academic administration in public vocational education institutions in Phayao Province. The research population consisted of teachers in public vocational education institutions in the province. The sample size was determined using the Krejcie and Morgan table, yielding a sample of 136 participants from a population of 204, selected through proportional stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire. Content validity examination revealed that the Item-Objective Congruence (IOC) index ranged from 0.60 to 1.00, as assessed by five experts. The overall reliability coefficient was 0.994. Statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient. The research findings revealed that:

1) The participative leadership characteristics of school administrators in public vocational education institutions in Phayao Province were rated overall at a **high level**. 2) The academic administration characteristics in public vocational education institutions in Phayao Province were rated overall at a **high level**. 3) The relationship between participative leadership of school administrators and academic administration in public vocational education institutions in Phayao Province revealed a **statistically significant positive correlation at the .01 level**, with the correlation coefficient indicating a **high level** of relationship.

Keywords : Participative Leadership, Academic Administration

บทนำ

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 เป็นกรอบสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย โดยมุ่งพัฒนาศักยภาพมนุษย์ให้มีความสามารถในการแข่งขันในศตวรรษที่ 21 ควบคู่กับการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต และคุณธรรมจริยธรรม พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการบริหารจัดการศึกษา โดยเน้นการกระจายอำนาจ

การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ภายใต้บริบทดังกล่าว ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม (Participative Leadership) ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในวงการบริหารการศึกษา เนื่องจากเป็นรูปแบบการบริหารที่เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วางแผน และแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจ ความผูกพันต่อองค์กร และเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน โดยเฉพาะด้านวิชาการ (Yukl, 2013) ทั้งยังสอดคล้องกับหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมในแผนการศึกษาแห่งชาติที่มุ่งเปิดโอกาสให้ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสถานประกอบการเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาการศึกษา อย่างไรก็ตาม การนำภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมไปใช้ในสถานศึกษาอาจเผชิญข้อจำกัด เช่น โครงสร้างองค์กรแบบลำดับชั้น วัฒนธรรมการบริหารแบบสั่งการ และทัศนคติของผู้บริหารบางส่วนที่ยังไม่เปิดกว้างต่อการมีส่วนร่วม (ศิริวรรณ อภิบาลศรี, 2562) ส่งผลให้การบริหารงานวิชาการขาดความยืดหยุ่นและพัฒนาได้ไม่เต็มศักยภาพ ขณะเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับบทบาทจาก ผู้สั่งการไปสู่ ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยเฉพาะในระดับอาชีวศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2565)

โครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ฝ่าย โดยฝ่ายวิชาการถือเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบด้านการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การวัดและประเมินผล การจัดสื่อการเรียนรู้ และระบบทวิภาคี ซึ่งล้วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2552) ทั้งนี้ ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการได้ขึ้นอยู่กับโครงสร้างเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยเฉพาะการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ และร่วมพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน (ศิริพร เพชรมัน, 2563)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานโยบาย แนวทางการบริหารสถานศึกษา และการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารให้มีทักษะด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพและความยั่งยืนของการอาชีวศึกษาไทยในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา

การทบทวนวรรณกรรม

ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ จากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนักวิชาการหลายท่าน ได้แก่ Cohen & Uphoff (1977) Likert (1961) Mitchell (1982) กชพร นาคทัศน์ (2565) ยุทธนา ไชยราช (2566) ลัดดาวัลย์ สมตน (2561) วิรัช คุ่มกลาง (2560) และอริยาภรณ์ ขุนปักษ์ (2565) ดังนี้

- 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นต่าง ๆ การร่วมกันวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ไข การกำหนดเป้าหมายหรือแผนงานร่วมกันในองค์กร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างโปร่งใสระหว่างทุกฝ่าย และการสรุปแนวทางที่ได้รับการยอมรับร่วมกัน
- 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หมายถึง การเข้าร่วมลงมือทำงานในภารกิจหรือโครงการขององค์กร การจัดหาทรัพยากรที่จำเป็น การประสานงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อขับเคลื่อนงานให้สำเร็จ การใช้ทักษะและความเชี่ยวชาญในกระบวนการทำงาน และการติดตาม ปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
- 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน การระดมความคิดเห็นและประสานความร่วมมือ มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และการเปิดพื้นที่ให้ครูและบุคลากรทุกระดับเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด
- 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ หมายถึง การได้รับสวัสดิการจากการทำงาน การมีความสุขและความภาคภูมิใจจากการร่วมกิจกรรม การได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากองค์กร การมีโอกาสดแสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียม และการสร้างแรงจูงใจและความผูกพันต่อองค์กร
- 5) ด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา หมายถึง การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางแก้ปัญหา การดำเนินการแก้ปัญหาร่วมกัน การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินการแก้ไขปัญหา

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

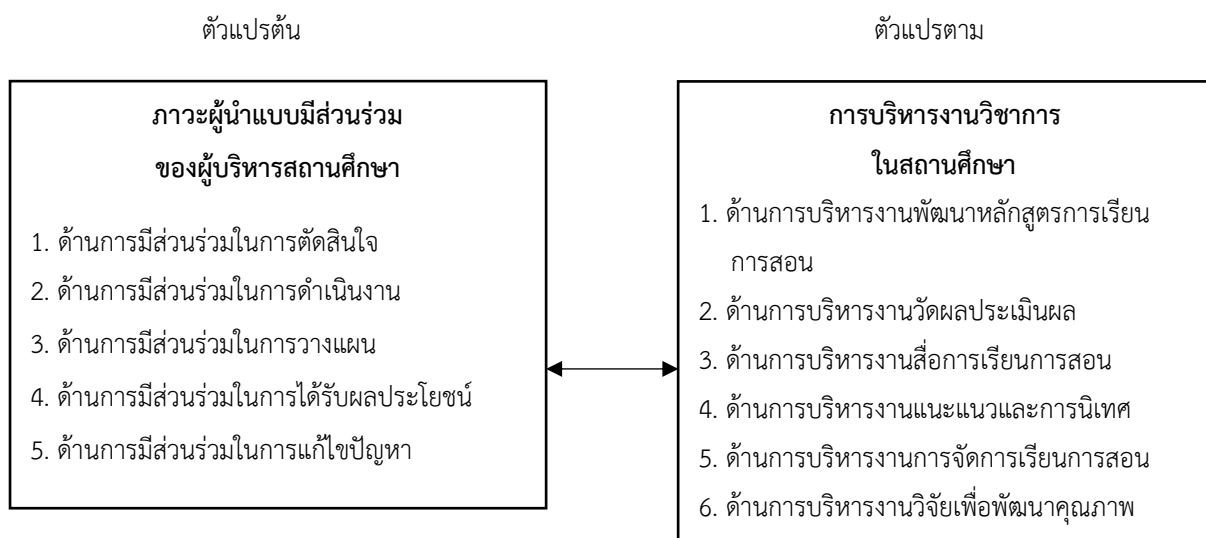
ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ จากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนักวิชาการหลายท่าน ได้แก่ กมล ภูประเสริฐ (2544) ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2552) สัมมา รณิธย์ (2560) จิราภรณ์ วาสอึ้งค์ (2565) นัฐพล พันโน (2566) เพ็ญ บุญเป็ง (2567) สุชาดา อักษรกริช (2563) อรพรรณ มุลละ (2560) และเนติ มโนปัญญา (2565) ดังนี้

- 1) ด้านการบริหารงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน หมายถึง การวางแผนและตรวจสอบแผนการสอนให้ตรงตามหลักสูตร การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก การส่งเสริมครูในการสร้างและใช้แผนการสอนอย่างมีคุณภาพ วางแผนการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้ทันสมัยและตรงตามบริบท และการรวบรวมผลงานวิชาการและปรับปรุงเนื้อหาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง
- 2) ด้านการบริหารงานวัดผลประเมินผล หมายถึง การวางระบบการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นขั้นตอน ให้คำแนะนำแก่ครูเกี่ยวกับการประเมินผลที่ถูกต้อง ตรวจสอบความถูกต้องของคะแนนและผลสัมฤทธิ์ บริหารจัดการสอบมาตรฐานและกลั่นกรองข้อมูล และประสานงานและจัดการเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดผล
- 3) ด้านการบริหารงานสื่อการเรียนการสอน หมายถึง วางแผนและจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีการเรียนรู้ พัฒนาศักยภาพครูในการใช้และผลิตสื่ออย่างเหมาะสม วางแผนดูแล บำรุงรักษา และให้บริการอุปกรณ์ให้พร้อมใช้งาน ติดตามผลการใช้สื่อ พร้อมเสนอโครงการและวางแผนปฏิบัติงาน และบริหารจัดการงบประมาณด้านสื่อการเรียนรู้ให้เป็นไปตามระเบียบ
- 4) ด้านการบริหารงานแนะแนวและการนิเทศ หมายถึง การวางแผน จัดการระบบช่วยเหลือผู้เรียนในด้านการเรียน การพัฒนาตนเอง อาชีพ และการใช้ชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพและบรรลุเป้าหมายของตน และช่วยเหลือครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยการให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทาง ติดตาม และปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีประสิทธิภาพสูงสุด

5) ด้านการบริหารงานการจัดการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการวางแผน จัดระบบ สนับสนุน และกำกับดูแลการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สนับสนุนครูและกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมการใช้สื่อ นวัตกรรม และวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ความต้องการของชุมชน และบริบททางสังคม และกับติดตามปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการสอนอย่างต่อเนื่อง

6) ด้านการบริหารงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดระบบ วางแผน สนับสนุน และติดตามการดำเนินงานวิจัย การวิจัยในชั้นเรียน สร้างวัฒนธรรมการวิจัย การนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและสถานศึกษา ส่งเสริมเครือข่ายเผยแพร่และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้การวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา ปีการศึกษา 2568 ประกอบด้วยสถานศึกษา 5 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคพะเยา วิทยาลัยเทคนิคดอกคำใต้ วิทยาลัยเทคนิคเชียงคำ วิทยาลัยการอาชีพปง และวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพะเยา จำนวน 204 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2568)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา ประกอบด้วยสถานศึกษา 5 แห่ง ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) จากจำนวนประชากร 204 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 136 คน โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแต่ละสถานศึกษา โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา

ขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา จำนวน 23 ข้อ ประกอบด้วย 5 ด้าน มีค่า ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.80-1.00

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา จำนวน 27 ข้อ ประกอบด้วย 6 ด้าน มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.60-1.00

ซึ่งข้อคำถามแต่ละข้อของแบบสอบถามได้รับการประเมินค่าความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มเป้าหมายของการวิจัยได้แก่ ครู วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2569 และแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.994

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ผู้วิจัยบันทึกเสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยเชียงราย เพื่อออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคพะเยา ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคเชียงคำ ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคดอกคำใต้ ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพ และผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพะเยา เพื่ออนุญาตให้ผู้ศึกษาเข้าเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง เมื่อวันที่ 6-23 มีนาคม พ.ศ. 2569

3. กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยจะได้รับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 136 คน จำนวนแบบสอบถาม 136 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมาครบ 130 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95.58

4. ผู้วิจัยได้ทำการตรวจทานความถูกต้องและความครบถ้วนของแบบสอบถามที่ได้รับคืนทุกฉบับอย่างรอบคอบ ก่อนนำไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ตอนที่ 2 และ ตอนที่ 3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient : r)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของลักษณะภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
อาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา

ด้าน	ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร สถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล	ลำดับ
1	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.91	0.58	มาก	1
2	ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.79	0.55	มาก	5
3	ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	3.82	0.61	มาก	2
4	ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์	3.80	0.59	มาก	4
5	ด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา	3.81	0.60	มาก	3
รวมเฉลี่ย		3.82	0.52	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.82) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.91) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน (ค่าเฉลี่ย = 3.82) และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 3.79)

2. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของลักษณะการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา
ของรัฐ จังหวัดพะเยา

ด้าน	การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล	ลำดับ
1	ด้านการบริหารงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน	3.96	0.59	มาก	2
2	ด้านการบริหารงานวัดผลประเมินผล	3.96	0.55	มาก	1
3	ด้านการบริหารงานสื่อการเรียนการสอน	3.72	0.63	มาก	6
4	ด้านการบริหารงานแนะแนวและการนิเทศ	3.85	0.59	มาก	4
5	ด้านการบริหารงานการจัดการเรียนการสอน	3.93	0.56	มาก	3
6	ด้านการบริหารงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษา	3.81	0.58	มาก	5
รวมเฉลี่ย		3.87	0.50	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ลักษณะการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.87) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการบริหารงานวัดผลประเมินผล และด้านการบริหารงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน (ค่าเฉลี่ย = 3.96) อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ด้านการบริหารงานวัดผลประเมินผล มีค่าน้อยกว่า แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องกันมากกว่า ดังนั้น จึงสามารถจัดลำดับให้ด้านการบริหารงานวัดผลประเมินผลเป็น

อันดับแรก รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน และด้านการบริหารงานสื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 3.72)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา

ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา	การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา	
	Pearson's Product Moment Correlation	ระดับความสัมพันธ์
ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา	0.723**	สูง
- ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	0.660**	สูง
- ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	0.623**	สูง
- ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	0.651**	สูง
- ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์	0.638**	สูง
- ด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา	0.676**	สูง

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา โดยภาพรวม พบว่า ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r = 0.723$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ในแต่ละด้าน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน ทุกด้านระดับความสัมพันธ์สูง โดยด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา มีค่าความสัมพันธ์สูงที่สุด ($r = 0.676$) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($r = 0.660$) และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีค่าความสัมพันธ์ต่ำที่สุด ($r = 0.623$)

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารให้ความสำคัญกับการบริหารงานแบบกระจายอำนาจ การเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม และการสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ซึ่งสะท้อนผ่านองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การดำเนินงาน การวางแผน การได้รับผลประโยชน์ และการแก้ไขปัญหา ส่งผลให้การบริหารงานมีความโปร่งใส ยืดหยุ่น และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครู บุคลากร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมดำเนินงาน และร่วมแก้ไขปัญหา ตลอดจนสร้างแรงจูงใจและความผูกพันต่อองค์กร อันนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤกษ์ณา เพ็งอำ (2567) และ ปณัสมา ซาเฮาะ (2567) ที่พบว่าภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าภาวะ

ผู้นำที่เน้นการมีส่วนร่วมเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการบริหารงานและการพัฒนาการศึกษา อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างของลำดับความสำคัญในแต่ละด้านอาจเกิดจากบริบทพื้นที่ ประเภทสถานศึกษา และวัฒนธรรมองค์กรที่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรร่วมแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ปัญหา กำหนดเป้าหมาย และวางแผนการทำงานร่วมกันอย่างโปร่งใส ซึ่งส่งผลให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Likert (1961) ที่ระบุว่าการเปิดโอกาสให้ผู้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจผ่านกระบวนการกลุ่ม จะช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจและความผูกพันต่อองค์กร รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีพระจันทร์ สถาพรวิจิตร (2565) และ สุปรานี จิตรดา (2565) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด ในขณะเดียวกัน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานแม้จะมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น แต่ยังอยู่ในระดับมาก สะท้อนว่าผู้บริหารยังคงมีบทบาทในการประสานงานและร่วมดำเนินงานกับบุคลากรเพื่อขับเคลื่อนภารกิจของสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม ประเด็นการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งอาจสะท้อนข้อจำกัดด้านทรัพยากรและความท้าทายในการสนับสนุนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Cohen & Uphoff (1977) ที่อธิบายว่าการมีส่วนร่วมครอบคลุมทั้งด้านการตัดสินใจ การดำเนินงาน การได้รับผลประโยชน์ และการประเมินผล ซึ่งทุกกระบวนการมีความเชื่อมโยงและส่งผลต่อกันอย่างเป็นระบบ

2. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูและบุคลากรทางการศึกษามีการดำเนินงานด้านวิชาการอย่างเป็นระบบ ทั้งด้านการวางแผน การกำกับติดตาม และการพัฒนากิจกรรมทางวิชาการ ซึ่งสะท้อนผ่านองค์ประกอบสำคัญ 6 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การบริหารสื่อการเรียนการสอน การแนะแนวและการนิเทศ การจัดการเรียนการสอน และการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งผลให้การบริหารงานวิชาการมีความต่อเนื่อง ครอบคลุม และเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ ทักษะอาชีพ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาริณี สะณี (2558) และ วาฤทัย ภูรินันต์ (2566) ที่พบว่าการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน สะท้อนให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักและหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพผู้เรียน และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการจัดการศึกษา อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างของลำดับความสำคัญในแต่ละด้านอาจเกิดจากบริบทของสถานศึกษา ลักษณะผู้เรียน ทรัพยากร และวัฒนธรรมองค์กรที่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหาร งานวัดผลและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการวัดและประเมินผลเป็นกลไกสำคัญในการตรวจสอบคุณภาพผู้เรียนและประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษามีระบบการประเมินผลที่ชัดเจน มีการให้คำแนะนำแก่ครู ตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และบริหารจัดการสอบอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การดำเนินงานด้านนี้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ที่ระบุว่าการวัดและประเมินผลช่วยสะท้อนคุณภาพผู้เรียนและสามารถนำข้อมูลไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้ รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ม่านฟ้า ทองอ่อน (2565) ที่พบว่า ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการบริหารงานสื่อการเรียนการสอน แม้มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น แต่ยังอยู่ในระดับมาก สะท้อนว่าผู้บริหารมีการวางแผนจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีทางการศึกษา รวมถึงส่งเสริมให้ครูพัฒนาการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างไรก็ตาม ประเด็นด้านการพัฒนาศักยภาพครูในการดูแล บำรุงรักษา และให้บริการอุปกรณ์ยังมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ซึ่งสะท้อนข้อจำกัดด้านทรัพยากรและการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญกับการวางแผนเชิงระบบ การพัฒนาศักยภาพครู และการจัดสรรงบประมาณด้านสื่อและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุปราณี จิตรดา (2565) ที่พบว่าด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเช่นกัน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา พบว่า ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงานวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าเมื่อผู้บริหารมีภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมสูง การบริหารงานวิชาการย่อมมีประสิทธิภาพสูงตามไปด้วย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับครูและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา หากผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทาง วางแผน และดำเนินงานทางวิชาการอย่างเป็นระบบ จะช่วยสร้างความร่วมมือ ความผูกพัน ต่อองค์กร และความรับผิดชอบร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการโดยรวม ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรัส รัชชอารยะธรรม (2563) สุปราณี จิตรดา (2565) และ ม่านฟ้า ทองอ่อน (2565) ที่พบว่าภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการในระดับสูง สะท้อนว่าภาวะผู้นำที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร เป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของการบริหารงานวิชาการและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา มีความสัมพันธ์สูงที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการแก้ไขปัญหาแบบมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรร่วมวิเคราะห์สาเหตุ กำหนดแนวทางแก้ไข ดำเนินงาน และติดตามประเมินผลร่วมกัน ส่งผลให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบและความรับผิดชอบร่วม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กชพร นาคทัศน์ (2565) ที่เสนอว่าการใช้กระบวนการปรึกษาหารือและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน จะช่วยพัฒนาการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันในองค์กร ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน แม้จะมีความสัมพันธ์ต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น แต่ยังคงอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการดำเนินงานร่วมกันต้องอาศัยการจัดสรรทรัพยากร การประสานงาน และระยะเวลาในการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด ซึ่งในบริบทของสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่มีภาระงานสูงและบุคลากรหลากหลาย อาจทำให้การมีส่วนร่วมในระดับปฏิบัติการยังไม่ทั่วถึง อย่างไรก็ตาม ผลที่พบยังสะท้อนว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเป็นองค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมที่เอื้อต่อการบริหารงานวิชาการ เพียงแต่ควรได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษามากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ผลการวิจัยแตกต่างจาก ม่านฟ้า ทองอ่อน (2565) ที่พบว่าด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีความสัมพันธ์สูงที่สุด ซึ่งอาจเกิดจากความแตกต่างด้านบริบทพื้นที่ ประเภทสถานศึกษา และวัฒนธรรมองค์กรที่ต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงานให้มากขึ้น โดยเน้นการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็น การประสานความร่วมมือในการขับเคลื่อนภารกิจของสถานศึกษา ตลอดจนการติดตามและพัฒนากิจการดำเนินงานร่วมกับครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการบริหารงานด้านสื่อการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ทั้งการวางแผนจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย รวมถึงการพัฒนาศักยภาพครูในการผลิต ดูแล บำรุงรักษา และใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณด้านสื่อและเทคโนโลยีให้เพียงพอและเหมาะสมกับบริบทของ

สถานศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ด้านการบริหารงานสื่อการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหารงานวิชาการอย่างจริงจัง โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทางแก้ไข และติดตามประเมินผลด้านวิชาการร่วมกัน เพื่อสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของงานและความผูกพันต่อองค์กร อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอาชีวศึกษาอย่างยั่งยืน ทั้งนี้เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงานวิชาการในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหามีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงที่สุด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในภาคเหนือ เพื่อขยายขอบเขตจากจังหวัดพะเยาไปสู่ระดับภูมิภาค และศึกษาเชิงสาเหตุโดยใช้โมเดลการวิเคราะห์เส้นทาง เพื่อให้ทราบน้ำหนักอิทธิพลของแต่ละด้านของภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ

2. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับการบริหารงานสื่อการเรียนการสอนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ เนื่องจากด้านการบริหารงานสื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด งานวิจัยนี้จะมุ่งพัฒนาแนวทางเชิงปฏิบัติสำหรับผู้บริหารในการนำภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมมาเป็นกลไกยกระดับการจัดหาพัฒนา และใช้สื่อและเทคโนโลยีการเรียนรู้ในบริบทอาชีวศึกษา

3. ควรศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ เพื่อนำผลการวิจัยที่พบความสัมพันธ์เชิงบวกระดับสูงมาพัฒนาเป็นรูปแบบโมเดล ที่เป็นรูปธรรม มีการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้จากผู้เชี่ยวชาญ และสามารถนำไปใช้ขยายผลในสถานศึกษาอาชีวศึกษาได้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กขพร นาคทัศน์. (2565). ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- กมล ภูประเสริฐ. (2544). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: ทิพย์พับลิเคชั่น.
- กฤษณา เฟื่องอำ. (2567). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพัฒนา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- จรัส รักษาอารยะธรรม. (2563). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- จิราภรณ์ วาสเื้อววงศ์. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยพะเยา.

- นัฐพล พันโน. (2566). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เนติ มโนปัญญา. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์.(2553). การบริหารงานวิชาการ. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปณัสมมา ซาเฮา. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมกับ พฤติกรรมการแสดงความคิดเห็นของครูในสถาบัน อาชีวศึกษา: บทบาทการเป็นตัวแปรสื่อของความ เป็นเจ้าของทางจิตใจและความไว้วางใจในผู้นำ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พงศ์ บุญเป็ง. (2567). กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาประเภทวิชาอุตสาหกรรมในสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- มานัฟ้า ทองอ่อน. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มารีนา สะณี. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ยุทธนา ไชยราช. (2566). ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ลัดดาวัลย์ สมตน. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมกับงานประกันคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วิรัช คุ่มกลาง. (2560). รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วาฤทธิ์ ภูรินันต์. (2566). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการและ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในสหวิทยาเขตพนาสนธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ศรีพระจันทร์ สดภาพินิจงาม. (2565). ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการอธิษฐานธรรมของผู้บริหารสถาน ศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ศิริพร เพชรมัน. (2563). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริวรรณ อภิบาลศรี. (2562). ภาวะผู้นำกับการบริหารสถานศึกษายุคใหม่. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัมมา รัตนชัย. (2560). หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.
- สุชาติ อักษรกริช. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับ การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สุปรานี จิตรดา. (2565). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดชัยนาท. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2568). ระบบบริหารงานบุคคล. สืบค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2568. จาก <https://hrvec.ovec.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2565). รายงานนโยบายและแนวทางการพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2565. สืบค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2568. จาก <https://bpp.vec.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2552). ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2552. สืบค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2568. จาก <https://bme.vec.go.th/>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- อรพรรณ มูลละ. (2560). การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพื้นที่สูงของ อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยพะเยา.
- อริยาภรณ์ ขุนปักชี. (2565). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Cohen, J. M. & Uphoff, N. T. (1977). Rural development participation: concept and measure for project design implementation and evaluation. Rural development committee center for international Studies. New York: Cornell University.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Journal of Educational and Psychological Measurement. 30 (3): 607-610
- Likert, R. (1961). New pattern of management. New York: McGraw-Hill.
- Mitchell, T. R. (1982). People in organization: An introduction to organizational behavior. (2nd ed). New York: McGraw-Hill.
- Yukl, G. (2013). Leadership in Organizations. (8th ed). Boston: Pearson Education.